

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 21 februari 1929 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om upphävande av gällande bestämmelser angående världsliga kungörelsens uppläsande i kyrka.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 156, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Dalberg* hemställt, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till ändring av nuvarande lag angående världsliga kungörelser, så att bestämmelsen om deras uppläsande i kyrkorna avskaffas och annan ordning föreskrives för deras bringande till allmänhetens kännedom.

Beträffande de skäl, motionären anført till stöd för sin hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Lagen den 1 juni 1894 ang. kungörelsens uppläsande i kyrka.

Genom lag den 1 juni 1894 angående kungörelsens uppläsande i kyrka är förordnat, att förutom i de fall, då enligt lag eller författning eller enligt bestämmelse i kyrkohandboken kungörelse skall uppläsas i kyrka, skall sådan uppläsning äga rum allenast när Konungen eller dess befallningshavande därom särskilt förordnar, dock att församling må äga genom beslut å kyrkostämma medgiva att jämväl enskildes tillkännagivanden må, där sådant äskas, kungöras i kyrka. För sistnämnda fall har i lagen stadgats, att det skall vara vederbörande präst obetaget att vägra uppläsning av tillkännagivande, som i anseende till innehåll eller avfattning finnes därtill otjänligt. Genom denna lag skedde en väsentlig inskränkning av det dittills stadgade kungörelseförfarandet.

Tidigare behandling av frågan.

Den i förevarande motion väckta frågan om ytterligare begränsning av kungörelsens uppläsande i kyrka har vid upprepade tillfällen varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet. I detta avseende får utskottet i korthet erinra om följande.

Med anledning av en inom andra kammaren väckt motion anhöll riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 mars 1905 »om åtgärders vidtagande för ytterligare inskränkning i det föreskrivna kungörelseuppläsandet från predikstolen». Den 21 juli 1905 anbefalldes Kungl. Maj:t överståthållarämbetet och

länsstyrelserna att avgiva utlåtande över riksdagens framställning, varefter dessa myndigheter under samma och följande år inkommo med yttranden i ärendet.

I skrivelse den 24 november 1909 anhöll kyrkomötet, att Kungl. Maj:t täcktes, så snart ske kunde, vidtaga åtgärder för fullständigt upphävande av eller väsentlig inskränkning uti gällande föreskrifter om världsliga kungörelser uppläsande i kyrka.

I en år 1912 inom andra kammaren väckt motion hemställdes, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder för att myndigheternas kungörelser måtte på annat sätt än genom uppläsning från predikstolarna komma till allmänhetens kännedom. Sedan motionen hänskjutits till andra kammarens femte tillfälliga utskott, anförde detta utskott, att av motionärens motivering syntes framgå, att syftet med hans yrkande i huvudsak sammanföle med de önskemål, som framförts i riksdagens och kyrkomötets omförmälda skrivelser. På grund därav och då, enligt vad utskottet hade sig bekant, frågan låge under utredning inom vederbörande departement och förslag till dess lösning i en snar framtid vore att förvänta, funne sig utskottet, som eljest i huvudsak omfattade motionärens mening, icke kunna tillstyrka bifall till motionärens yrkande, utan hemställde, att motionen icke måtte föranleda till någon andra kammarens åtgärd. Denna hemställan bifölls av kammaren. I en år 1913 inom samma kammare väckt motion föreslogs, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda lämpligheten av en tidnings inrättande genom statens försorg i varje län för officiella kungörelser och meddelanden samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning. Statsutskottet, till vars behandling motionen hänvisades, förklarade sig icke kunna biträda motionärens förslag samt anförde bland annat, att utskottet hade anledning förmoda, att frågan om ändring i dittills gällande bestämmelser om kungörelser och officiella meddelandens uppläsning i kyrkorna vore föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet. Utskottet hemställde, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd, vilken hemställan bifölls av riksdagen.

Enligt vad utskottet inhämtat har en omfattande utredning av den fråga, som väckts genom riksdagens och kyrkomötets berörda skrivelser, verkställt av en tjänsteman inom socialdepartementet. Utredningen har fortskridit så långt, att i manuskript föreligga, förutom en historik i ärendet, dels en sammanfattning av den mängd författningsbestämmelser, som innehålla föreskrifter om kungörande i kyrka, dels ock förslag med motiv till nya bestämmelser om sättet för kungörelser offentliggörande. I januari 1927 hava handlingarna överlämnats till justitiedepartementet. Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Utredning i anledning av riksdagens och kyrkomötets skrivelser.

Sedan riksdagen år 1905 avlät sin ovan anförda skrivelse, hava vissa åtgärder vidtagits för att inskränka uppläsandet i kyrkorna av kungörelser och liknande meddelanden. I kungörelsen den 23 oktober 1915 angående länskungörelser

Vidtagna åtgärder för inskränkning av kungörelser uppläsande.

har sålunda föreskrivits, att Kungl. Maj:ts befallningshavande skall vid varje i länskungörelserna intaget tillkännagivande, som skall uppläsas i kyrka, tydligt angiva, huruvida uppläsning skall ske av tillkännagivandet i dess helhet eller till vissa delar eller endast av rubriken. Enligt den förut gällande kungörelsen i ämnet hade befallningshavanden att angiva, huruvida uppläsning skulle ske av tillkännagivandet i dess helhet eller allenast till vissa delar, varemot intet nämndes om rubriken. Och genom lagar den 25 och den 29 juni 1917 har kungörandet i kyrka av kyrkostämmas och kommunalstämmas protokoll med mera inskränkts.

Utskottet.

Den i förevarande motion väckta frågan har, på sätt här ovan omförmälts, varit föremål för utredning, som fortskridit så långt, att ett förberedande förslag till bestämmelser i ämnet utarbetats. På grund härav och då det torde kunna antagas, att den ytterligare beredning, ärendet må erfordra, skall utföras, så snart omständigheterna det medgiva, anser utskottet ej nödigt, att riksdagen nu vidtager någon åtgärd. Utskottet får fördenskull hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 februari 1929.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman*, greve *Spens*, *Larson* i Lerdala, *Klebeck*, *Anderson* i Hägelåkra, *Svenson* i Eskhult, *Norling** och *Cederborg**;

från andra kammaren: herrar *Björkman*, *Lindqvist* i Halmstad*, *Olsson* i Ramsta*, *Hedlund* i Östersund, *Christenson*, *Sjögren*, fröken *Wellin* och herr *Jonsson* i Risinge.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.